

„Obowiązek zapewnienia edukacji w świetle prawa kanonicznego”

Autor: Ks. dr Grzegorz Harasimiak

Ogólne streszczenie wystąpienia: W obowiązującym jak i w dawnym kodeksie prawa kanonicznego (z 1917r.), zrodzenie i wychowanie potomstwa zostało potraktowane przez ustawodawcę kościelnego jako jeden z istotnych celów małżeństwa. Wynika to z natury tego związku i winno być rozpatrywane w kategorii nie tylko prawa, ale i obowiązku. Samo zrodzenie potomstwa implikuje bowiem nakaz odpowiedniego wychowania. Jego celem ma być zapewnienie optymalnego i właściwego każdej jednostce rozwoju ludzkiego oraz włączenie jej w życie społeczne. Podstawę stanowi uwypuklona w nauce Kościoła wizja antropologiczna. Jej sednem jest godność człowieka. Obowiązek zapewnienia edukacji dzieci przez ich rodziców z tego właśnie wypływa i rozkłada się na szereg konkretnych już wskazań.

W ogólnym ujęciu, przez wychowanie w nauce Kościoła należy rozumieć ukierunkowanie człowieka na właściwy osobie ludzkiej cel ostateczny przy równoczesnym zapewnieniu dobra społeczeństwa i Kościoła. Proces ten odbywa się na drodze harmonijnego rozwoju wrodzonych właściwości fizycznych, moralnych i intelektualnych jednostki. Edukacja spełnia w tym wypadku bardzo ważną rolę. Przez nią rodzice winni zmierzać do doskonalenia życia osobowego i społecznego swoich dzieci. Winno się to odbywać w oparciu o właściwe każdemu wrodzone właściwości, przy uwzględnieniu różnicy płci, kultury i ojczystych tradycji, stosownie do wskazań wynikających z nauk psychologicznych, pedagogicznych oraz związanych z dydaktyką. Nie można przy tym kwestionować przyrodzonego i naturalnego prawa rodziców i rodziny do edukacji dzieci. W tej materii państwu przysługują pewne prawa i obowiązki jedynie na zasadzie pomocniczości.

Z przyjętej podstawy zapewnienia edukacji dzieci przez ich rodziców, dla tych ostatnich wynikają konkretne obowiązki. Są one precyzowane w ramach prawa kanonicznego. Dotyczą one dwóch sfer. Po pierwsze, stworzenia odpowiedniego systemu edukacji opartego o szkoły. Po drugie, związane z działaniami w ramach małżeństwa i rodziny zmierzającymi do pełnego rozwoju osoby ludzkiej. Ich zakwestionowanie, czy nawet niewypełnienie może pociągać bardzo daleko idące konsekwencje. Edukacja domowa jest więc koniecznością. Nie dyskredytuje to jednak edukacji w ramach odpowiednio zorganizowanych szkół. Jest to jednak jeden z pomocniczych środków wychowania jakie winni wykorzystywać rodzice. Obowiązki właściwe obu wspomnianym grupom, na pewnym ich poziomie dotyczą nie tylko osób będących w Kościele katolicki czy związanych węzłem małżeńskim. Trzeba brać pod uwagę to, że wynikają z przyrodzonej i niezbywalnej godności ludzkiej – mają więc pewien walor uniwersalny w relacji rodzic - dziecko.

Nota o autorze: *kapłan kościoła rzymsko-katolickiego, adwokat przy Sądzie Metropolitalnym Szczecińsko-Kamieńskim, adiunkt w Katedrze Prawa Karnego Materialnego Wydziału Prawa i Administracji US. Zainteresowania badawcze: prawo karne materialne ze szczególnym uwzględnieniem postępowania w sprawach nieletnich; etiologia zachowań przestępczych – zwłaszcza wśród nieletnich (szczególnie uwarunkowania wynikające z ukształtowania naturalnego środowiska życia młodych ludzi); aksjologiczne podstawy uznawania zachowań człowieka za czyny zabronione w ramach prawa karnego; problematyka małżeństwa i wzajemnych relacji między członkami rodziny.*